GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

KWARTAALBERICHT 2e KWARTAAL 2023

27 juli 2023

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Ontwikkelingen en resultaten 3

2.1 Regioarrangement 3

2.2 RegioReis naar Ruhr & Rhein 3

2.3 Bustour gemeenteraadsleden 3

2.4 RegioOverlegt Rozendaal 3

2.5 Financiën 3

2.6 Bezoek Hugo de Jonge 4

2.7 Bestuurlijk Overleg Leefomgeving Oost Nederland 4

2.8 €3,49 miljoen bijdrage voor Snelle Fietsroutes 4

3 Resultaten per opgave 4

3.1 Verbonden regio 4

3.2 Productieve regio 6

3.3 Circulaire regio 7

3.4 Ontspannen regio 9

3.5 Groene groeiregio 10

4 Tot slot 11

1 Inleiding

Dit is het tweede kwartaalbericht van 2023 over de uitvoering van de regionale agenda 2023-2024 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR). We beginnen met de meest in het oog springende ontwikkelingen om vervolgens per opgave verslag te doen van het tweede kwartaal.

2 Ontwikkelingen en resultaten

2.1 Regioarrangement

Het Rijk wil eind 2023 met alle provincies afspraken maken over hoe wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur goed samen passen binnen de beschikbare ruimte. Het Rijk vraagt hiervoor een ruimtelijk voorstel van de provincies. De provincie Gelderland bouwt haar ruimtelijke voorstel vanuit zeven regio's op.
De GMR heeft het regioarrangement als kans aangegrepen om onze ruimtelijke opgaven in beeld te brengen en te agenderen. Het regioarrangement beschrijft de ambities, doelen en opgaven voor de fysieke leefomgeving. De GMR heeft als belangrijke basis de Verstedelijkingsstrategie gebruikt. Het regioarrangement is besproken tijdens meerdere raadsbijeenkomsten en tijdens het RegioOverlegt op 21 juni en wordt in de zomer aangeboden aan colleges en gemeenteraden. In het regioarrangement staat ook het 'bod' voor het (Nationaal en Gelders) Programma Landelijk Gebied.

2.2 RegioReis naar Ruhr & Rhein

Van 10 tot en met 12 mei bracht een delegatie van bestuurders en partners uit onze regio een bezoek aan het Rheinland en het Ruhrgebied in Duitsland. De traditionele RegioReis stond in het teken van grote transities – of zoals onze oosterburen zeggen – Strukturwandel. De deelnemers werd een afwisselend programma voorgeschoteld dat nauw aansloot bij de ambities van onze regio en een verdere impuls gaf aan de versterking van de samenwerking met onze oosterburen. **Een korte terugblik** is te vinden op **onze website**.

2.3 Bustour gemeenteraadsleden

Tweemaal per jaar organiseert de GMR, samen met de regioagendacommissie, een activiteit voor de 18 gemeenteraden. Op vrijdag 12 mei zijn de raads- en commissieleden uitgenodigd voor een bustour. Die middag stond doorontwikkeling van de Verstedelijkingstrategie en het groen-blauw raamwerk centraal. De deelnemers brachten een bezoek aan Park Lingezegen, de innovatieve woningbouwlocatie NDW21 en natuurgebied Driegaarden. Van de bezoeken is **een korte terugblik** gemaakt.

2.4 RegioOverlegt Rozendaal

Op 21 juni vond het RegioOverlegt plaats in en rond het mooie kasteel Rozendaal. Tijdens deze (kwartaal)ontmoeting van bestuurders is een groot aantal onderwerpen besproken. In dit kwartaal-bericht wordt hier regelmatig naar verwezen. Van de ontmoeting is **een sfeerimpressie in de vorm van een video** gemaakt.

2.5 Financiën

Het algemeen bestuur heeft op 19 april het (financieel) jaarverslag 2022 en de ontwerpbegroting 2024 besproken. Beide stukken zijn vervolgens aan de 18 gemeenteraden aangeboden, met de uitnodiging een zienswijze in te dienen. Op 5 juli heeft het algemeen bestuur de jaarrekening 2022 vastgesteld en ingestemd met het voorstel om het rekeningoverschot van €320.957 terug te betalen aan de gemeenten.

2.6 Bezoek Hugo de Jonge

Op 15 mei kwam **minister Hugo de Jonge op bezoek** in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Na de ontvangst in de Boskapel in Nijmegen, kreeg de minister een rondleiding van wethouder Noël Vergunst door de (circulair) gerenoveerde wijk Jerusalem. De wijk Jerusalem is conceptueel en circulair gebouwd: nieuwbouw die sneller gaat dan een grondige renovatie. De huizen werden in de fabriek gebouwd en op de bouwplaats in elkaar gezet, waarbij de fundering werd hergebruikt. Dat zorgt voor een korte bouwtijd, hoge woningkwaliteit en minder afval en transport-bewegingen. Jerusalem wordt als eerste bestaande buurt van Nijmegen aardgasvrij én van hout, op basis van conceptuele woningbouw. Het is onze ambitie om koploper te zijn bij het duurzaam conceptueel en circulair bouwen.

2.7 Bestuurlijk Overleg Leefomgeving Oost Nederland

Woensdag 14 juni was er een Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL). Namens het Bestuurlijk Overleg NOVEX Arnhem Nijmegen Foodvalley heeft burgemeester en bestuurlijk opdrachtgever Carol van Eert het woord gevoerd. In het gesprek zijn de volgende zaken besproken:

- Randvoorwaarden voor woningbouw zijn voor mobiliteit nog onvoldoende ingevuld, met name waar het gaat over investeringen in OV en het onderliggende regionale fietsnetwerk.
- Investeren in circulaire economie is nodig. Afgesproken is met staatssecretaris Heijnen dat op dit onderwerp het Rijk beter bij de regio gaat aansluiten.
- Het probleem van netcongestie en dat aanpassing van wetgeving nodig is om smart energy hubs en warmte-infrastructuur mogelijk te maken.
- Dringend verzoek om naast investeren in stikstof ook te investeren in onze groene kwaliteiten en natuurherstel.

Tijdens dit BOL is ook bekendgemaakt hoe het budget van €450 miljoen is verdeeld over de grootschalige woningbouwlocaties in Nederland. Voor onze regio zijn de volgende middelen toegezegd:

Arnhem Spoorzone Arnhem- Oost	€54.459.000
Nijmegen Kanaalzone	€17.696.000
Nijmegen Stationsgebied	€ 6.716.000

Dit zijn belangrijke bijdragen voor het realiseren van woningbouw en bijbehorende investeringen in mobiliteitsmaatregelen in deze grootschalige woningbouwlocaties.

2.8 €3,49 miljoen bijdrage voor Snelle Fietsroutes

We kunnen aan de slag met meerdere grote fietsprojecten in de regio! De provincie Gelderland heeft een subsidie verleend van maar liefst €3,49 miljoen. Naast investeringen in het RijnWaalpad in Arnhem Zuid, snelfietsroute (SFR) De Liemers en SFR Arnhem Velp (Arnhem), wordt daarmee de uitvoering van de fietsstraat Kraaijenhoflaan in Nijmegen mogelijk, als onderdeel van het Batavierenpad. Uitvoering van de vele kilometers snelfietsroute en fietsveilige kruisingen start later dit jaar, zodat er al in 2024 gebruik van kan worden gemaakt.

3 Resultaten per opgave

3.1 Verbonden regio

Algemeen

Het Mobility Congres 2024 komt naar de regio!

Dit heugelijke nieuws werd op 8 juni 2023 bekend gemaakt door Cilia Daemen, wethouder van Nijmegen. Tijdens het Mobility Congres 2023 in Eindhoven nodigde zij de bezoekers uit om op donderdag 6 juni 2024 naar de regio Arnhem-Nijmegen te komen.

Gebiedsgerichte corridors

A50 MIRT verkenning

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wil de bereikbaarheid en verkeersveiligheid op de A50 tussen Nijmegen en Eindhoven verbeteren. De bestuurlijke voorkeur is voor het alternatief: 2x3 rijstroken tussen Paalgraven-Bankhoef en Ewijk, inclusief het uitwerken van maatregelen voor Paalgraven/Oss-Oost. Dit wordt opgenomen in de Ontwerp-Structuurvisie voor de A50 die na de zomer gereed is en in september aan de stuurgroep en de minister voor vaststelling wordt aangeboden.

Gedrag en Duurzame Mobiliteit

Het programmaplan Slim & Schoon Onderweg 2023-2026 is op 27 maart vastgesteld door de gezamenlijke partners, inclusief het uitvoeringsplan en begroting voor 2023.
Er zijn een aantal aanbestedingen geweest, waardoor in het tweede kwartaal een aantal nieuwe mensen is begonnen: een projectleider (deel)mobiliteitshubs, een mobiliteitsmakelaar Arnhem/A12 corridor, een mobiliteitsmakelaar regio Nijmegen en twee projectleiders voor de werkgeversaanpak. Zij zijn sinds kort gestart met hun opdracht en daarmee krijgt de intensivering van de werkgeversaanpak vorm.

Voor de realisatie van deelmobiliteitshubs hebben we subsidie gekregen.

Vanaf 1 januari 2024 moeten werkgevers met 100+ werknemers de CO2-uitstoot van zakelijke en woon-werkreizen gaan registreren. Op termijn wordt hier mogelijk een normering aan gehangen. We informeren de werkgevers hierover en hebben hiervoor o.a. een goed bezocht webinar georganiseerd.

Fiets

Fietsbereikbaarheid en verstedelijking (BOD)

In het bestuurlijk platform Verbonden regio is op 21 juni een presentatie gegeven over het onderzoek Bicycle Oriented Development (BOD) voor Arnhem en het middengebied. Het onderzoek heeft veel nieuwe inzichten opgeleverd over de bereikbaarheid van stedelijke voorzieningen met de fiets, rekening houdend met de fietsende mens. In het najaar volgt een voorstel over het uitbreiden van deze wetenschappelijke aanpak BOD voor andere delen van de regio zoals de Liemers en Wijchen. En betere dataverzameling in samenwerking met het ministerie en de landelijke organisatie Tour de Force.

Doorfietsroute Wijchen Oss

De afgelopen periode waren er veel ontwikkelingen rondom de kansrijke snelfietsroute Wijchen-Oss. Als regio hebben het initiatief genomen om alle partners mee te nemen in het onderzoeken van een voorkeurstracé voor Wijchen-Oss. Naast de provincies Gelderland en Brabant zijn dat de regio Noord-Oost Brabant en de gemeenten Wijchen en Oss. Er is een aanpak opgesteld om meer mensen op de fiets te krijgen in de A50 corridor, een veilige route te creëren (geen mix meer met landbouwverkeer) en de meest ideale route voor de fietser te bepalen. De uitkomst van het onderzoek is een zuidelijk tracé met nieuwe aansluitingen vanuit Wijchen West en Niftrik (gescheiden van landbouwverkeer) en een slimme feeder via de dijk bij Ravenstein. De komende periode gaan we met Rijkswaterstaat in overleg over het opnemen van het resultaat in de Ontwerp-Structuurvisie.

Deutsche Bahn op bezoek

Via ons netwerk Dutch Cycling Embassy (DCE) hebben we eind juni een dertig personen tellende delegatie van Deutsche Bahn op bezoek gehad om onze ervaringen te delen over fietsparkeren op Arnhem Centraal. We hebben de betekenis van goede transfer- en fietsparkeervoorzieningen vanuit ons (overheids)perspectief gedeeld. Naast Arnhem Centraal bezochten we de voorzieningen bij de stations van Westervoort en Duiven.

Verkeersveiligheid
Het onderzoek naar landbouwverkeer is in juni opgeleverd. Vanwege de grootte en de massa van de voertuigen bestaat een voorkeur om het landbouwverkeer vooral op gebiedsontsluitingswegen (80km/u-wegen) af te wikkelen.
Het bestuurlijk platform Verbonden regio wil samen met de provincie Gelderland komen tot een landbouwroutenetwerk.

Hubs & Knooppunten
De aanbestedingsprocedure voor een verkenning naar raakvlakken tussen Hubs en Toeristische Overstappunten (TOP's) is afgerond en het onderzoek is gestart. Naar verwachting worden de eerste resultaten in het derde kwartaal gedeeld.

3.2 Productieve regio

Economie van de Toekomst
Op 31 maart is het koersdocument Economie van de Toekomst vastgesteld door het bestuurlijk platform Productieve regio. De koers geeft een visie op onze economie in 2040 en is daarmee ook koersbepalend voor onze inzet voor de komende jaren, waaronder de nieuwe regionale agenda 2025-2028. De koers is opgebouwd rondom een zestal onderwerpen: netcongestie, campussen, logistiek, circulaire economie en Hoge Milieu Categorieën (HMC), verdichting en herstructurering van bedrijventerreinen en de balans tussen wonen en werken. Deze onderwerpen zijn de afgelopen maanden verder uitgewerkt om meer zicht te krijgen op de betekenis hiervan op ruimtegebruik en ruimtebehoefte. Dit was ook de input voor de verhaallijn 'Ordenende netwerken voor klimaat, energie en (circulaire) economie' in het regioarrangement.
De ruimtevraag zal vooral landen op bedrijventerreinen. In de komende 1,5 jaar gaan de gemeenten hierover afspraken maken in het Regionaal Programma Werklocaties (RPW). We zijn momenteel in gesprek met de provincie over een financiële bijdrage aan dit traject.

Toekomstbestendige werklocaties
Het afgelopen kwartaal zijn aanvragen binnengekomen van de gemeenten Zevenaar en Wijchen voor de 2e tranche uitbreiding bedrijventerreinen. Het bestuurlijk platform Productieve regio is onder voorwaarden akkoord gegaan met de uitbreiding van Wijchen Bijsterhuizen en Zevenaar 7Poort II.

Het traject Vergroening bedrijventerreinen is geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluatie gebruiken we om de regeling voor de tweede helft van het jaar aan te scherpen met als doel om meer aanmeldingen te krijgen voor dit programma.

Mkb
Starters onderzoek opgestart
Het startersonderzoek is opgestart. Doel is het in kaart brengen van het aanbod in de regio en welke behoefte er bestaat bij starters. Zowel ondernemers als enablers worden bevraagd. Er zijn gesprekken gevoerd met o.a. startclub Arnhem, startup Nijmegen, de KvK, de HAN en tal van starters. Volgend kwartaal presenteren we de resultaten en bepalen we de vervolgstappen.

Toekomstbestendig ondernemen
De eerste deelnemers hebben het programma Toekomstgericht ondernemen afgerond. De winst die de ondernemers benoemden na afronding van het programma bestond onder meer uit omzetstijging, nieuwe verdienmodellen, een groter netwerk, nieuwe inzichten door uitzoomen, nieuwe financiering, inspiratie, meer plezier, betere balans tussen werk en privé en zelfs nieuwe vriendschappen.

De tweede lichting cursisten is na 5 bijeenkomsten inmiddels begonnen aan hun 100 dagen periode. Het is een zeer gevarieerde en gemotiveerde groep. Na de zomer presenteren zij hun voortgang tijdens een terugkomdag en ontvangen ze hun certificaat.

Verbindingsofficier
Om de communicatie met het mkb in de regio te verbeteren en de mkb'ers beter te kunnen bereiken is per 1 juni 2023 Suzanne Meijerink aangetrokken. Zij moet de brug slaan tussen de programma's en de ondernemers in de regio. De eerste focus ligt op het programma Toekomstgericht ondernemen, waarvoor de komende jaren nog 120 plaatsen beschikbaar zijn.

Financieringslandschap tot €1 miljoen
Afgelopen maanden maakte KplusV een verdiepingsslag op het inzichtelijk maken van het financieringslandschap tot €1 miljoen. Er is gekeken naar mogelijkheden voor startups en scale ups en naar intermediairs. Daarnaast onderzocht bureau Bax hoe het financieringslandschap tot €1 miljoen op Europees niveau in elkaar zit. Komende tijd presenteren en bundelen we alle data, waarna een vervolgstap wordt gezet. Gedacht wordt aan het ontwikkelen van een fundingtool die alle data moet ontsluiten.

Human Capital Akkoord 2023-2026
Op 13 april vond de ondertekening van het Human Capital Akkoord plaats. Inmiddels zijn er ongeveer 40 partijen die dit akkoord ondersteunen en een bijdrage hieraan leveren. Vanuit de werktafels werden een aantal projecten gepitcht voor de ambassadeurs. Dit was een geslaagde bijeenkomst waarbij veel positieve feedback is ontvangen. Meer informatie staat op de projectpagina **Samenwerken aan een arbeidsmarkt die werkt**.

Duurzame logistiek
In april is coördinator Logistiek Niels Huijbers gestart. Om hier concreet en pragmatisch invulling aan te geven, is uit elk bestuurlijk platform (Circulair, Verbonden en Productieve regio) een vertegenwoordigend wethouder gekozen als bestuurlijk opdrachtgever van het speerpunt.

In de tweede helft van dit jaar volgt ter besluitvorming een uitvoeringsplan, als onderdeel van de regionale agenda. In dit plan komt aandacht voor zaken als duurzaamheid, innovatie en samenwerking tussen bedrijven. Voor een goed functionerend logistiek ecosysteem wordt rekening gehouden met de wensen en behoeften van bedrijven, maar ook aandacht gegeven aan milieubelangen en belangen van omwonenden.

Economische Monitor
De eerste stappen voor het maken van een Economische monitor zijn gezet. De indicatoren zijn bepaald. Moventem gaat aan de slag met het maken van de rapportage en het dashboard.

3.3 Circulaire regio

Circulaire Bouw & Infrastructuur
Circulaire infra
Steeds meer gemeenten gaan in GWW-projecten aan de slag met ondersteuning op maat van het projectteam 'Circulair opdrachtgeverschap en circulaire inkoop in de grond-, weg- en waterbouw (GWW)'. Er is nog ruimte om enkele regiogemeenten te helpen.
We leverden input op het 'doelentraject' van het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat om alsnog wat betere aansluiting van lokale overheden te krijgen bij de doelen voor de Grond-, Weg- en Waterbouw in het Nationaal Programma Circulaire Economie.

Circulaire Bouw
Het Programma Conceptueel en Circulair Bouwen (CBB) 2023-2030 is opgeleverd en heeft in een gecombineerd bestuurlijk platform Circulaire en Groene groeiregio brede steun gekregen. We werken het Regio Deal-voorstel 'Toekomstbestendig bouwen' verder uit op basis van intentieverklaringen van alle stakeholders.
Het Nationaal Groeifonds-voorstel 'Beton reïnvented', waar de GMR op verzoek van de provincie Gelderland een letter of commitment voor afgegeven had, is afgewezen. Dat betekent dat we andere

manieren zullen moeten vinden om 1-op-1 hergebruik van betonelementen van gesloopte bouwwerken te stimuleren.
Verder zijn er nog twee inspirerende werkbezoeken voor de bestuurlijke opdrachtgevers van dit speerpunt geweest, in **Duiven (met een uitstapje naar Wehl)** en Nijmegen.

Grondstoffen en Ketens
Grondstoffenhubs
Op het gebied van zorgafval wordt door ARN in Weurt en een aantal zorginstellingen verkend welk afval gescheiden kan worden ingezameld en apart worden verwerkt door ARN.
Ten aanzien van textiel, dat voor 2024 op het programma staat, heeft inmiddels een tweetal workshops tussen partners uit de regio (zoals Artez en WUR) plaatsgevonden. Deze zijn georganiseerd vanuit het Engage4bio project, een Horizon EU project waar GMR-partner in is. Het project is gericht op biobased materials voor textiel en recycling van textiel.
In 2024 staat voedsel ook op de agenda. Hier is alvast een voorzichtige start mee gemaakt, door alle gemeenten te attenderen op de Verspillingsvrije week in september, en ze te voorzien van materiaal om hieraan deel te nemen.
Tijdens het bestuurlijk overleg hebben we, in aanwezigheid van gedeputeerde Helga Witjes, een bezoek gebracht aan Dar in Nijmegen om meer te weten te komen over het sorteren van elektrische apparaten.

Water en Klimaatadaptatie
In april is de startnotitie voor het speerpunt Water en klimaatadaptatie vastgesteld. Hierin zijn de hoofdtaken binnen dit speerpunt beschreven. Het gaat om het benadrukken van de urgentie van het adagium ‘water en bodem sturend’, de verbinding van het speerpunt met de Verstedelijkingsstrategie en het bieden van service aan gemeenten als het gaat om toegang tot kennis, netwerken en financieringsmogelijkheden.

Overige projecten
In het tweede kwartaal zijn de volgende projecten opgepakt:

- Met Hogeschool Van Hall Larenstein is een aanvraag mogelijk gemaakt voor de Groen Blauwe Stad, om samen een kennisbank voor data en tools te ontwikkelen. Deelnemende gemeenten zijn onder meer Rheden, Duiven, Arnhem en Nijmegen.
- Ook is de deelname aan de EU-missie Adaptation to Climate Change ondertekend. We maken nu deel uit van een Community of Practice op het gebied van water- en klimaatadaptatie. We krijgen toegang tot het Mission Implementation Platform.

Op 28 en 29 september komt het Encore-netwerk naar onze regio. Dit is een internationaal netwerk van regionale en provinciale bestuurders die werken aan duurzaamheid. De provincie is gastheer en de GMR geeft samen met de gemeenten Nijmegen en Berg en Dal invulling aan het werkbezoek dat gericht is op water- en klimaatadaptatie. Tot slot zijn de voorbereidingen begonnen om in het najaar een aantal kennissessies te organiseren op de thema’s klimaatadaptieve bouw en vergroening van bedrijventerreinen.

Energietransitie
Regionale Energiestrategie (RES)
De PlanMER is gereed en wordt via de 16 colleges aan gemeenteraden ter informatie aangeboden. Eind juni is de tweejaarlijkse **voortgangsrapportage RES Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen** afgerond en vervolgens aangeboden aan het Nationaal Programma RES.

Het probleem van netcongestie wordt door steeds meer partijen gevoeld. Tijdens het RegioOverlegt is door Liander, de provincie en een aantal andere partijen benadrukt dat het zeer wenselijk is dat naast de provincie ook gemeenten een rol pakken bij de aanpak van dit vraagstuk. Onder andere om transparante keuzes te maken over investeringen in het toekomstige energiesysteem. Na de zomervakantie wordt dit vraagstuk besproken in het dagelijks en algemeen bestuur van de GMR.

De vacature voor een communicatie/participatieadviseur RES is onlangs ingevuld. Het team is daarmee weer op sterkte.

Regionaal Expertiseteam Energie (REE)
Op 1 juni is **het REE van start gegaan** in Arnhems Buiten tijdens de bijeenkomst 'Acces to Energy Dialogue'. We zijn blij met de toegezegde provinciale bijdrage voor dit jaar van €150.000. Na de kwartiermakersfase is begonnen met het werven van de vaste bemensing. In een negental gemeenten vindt de besluitvorming plaats om het verlenen van individuele adviezen mogelijk te maken. Er is een ronde gemaakt langs de ondernemersorganisaties om het REE onder de aandacht te brengen. We werken intensief samen met vergelijkbare expertisecentra die in Rivierenland en in de Achterhoek opgezet worden.

Geothermie
We hebben de opstart van het LOAN-geothermie project (Lingewaard, Overbetuwe, Arnhem, Nijmegen) vanuit een tijdelijke rol gefaciliteerd. Het initiatiefdocument is binnen de vier deelnemende gemeenten geaccordeerd en er is nu voor het hele gebied een onderzoeksopdracht gegeven aan IF Technology om beter zicht te krijgen op de potentie van geothermie in het gebied.

Klimaatmonitor
Er is opdracht gegeven aan adviesbureau RHDHV om vanuit de diverse (landelijk) beschikbare monitoringssystemen een voorzet te doen voor een regionale monitor.

Interreg project De Carb Pro
In dit trimester hebben we het nieuws gekregen dat onze aanvraag in het kader van het Interreg-project De Carb Pro is goedgekeurd. We gaan in het project, dat geleid wordt door het Klimaatverbond, samenwerken met overheidspartijen in Duitsland, Ierland, Frankrijk, België en Nederland. Als eerste stap is een projectleider geworven.

3.4 Ontspannen regio

Duurzaam toerisme
Het **vitaliteitsonderzoek is opgeleverd**. Belangrijkste conclusie is dat de toeristisch-recreatieve sector in de Groene Metropoolregio heel vitaal is. Dat is goed nieuws. Tegelijkertijd komen uit het onderzoek een aantal aanbevelingen. Daarvoor maken we in samenwerking met de provincie een vitaliteitsprogramma.

Rondom de verhaallijn 'Leven met het water' gaan we de samenwerking met de partners rondom de IJssel aan. Een subsidieaanvraag is ingediend bij het Nationaal Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC) om partijen te ondersteunen bij het beter vertellen en uitdragen van onze verhalen rondom het water. Daarbij wordt ook de relatie gelegd met ruimtelijke ontwikkeling, Ruimte voor de Rivier-projecten en het groen-blauw raamwerk, specifiek de Gelderse poort.

Groen-blauw raamwerk
We hebben het **groen-blauw raamwerk** zoals verwoord en verbeeld in het **rapport 'Vervlochten regio'** verder uitgewerkt. Dit is gebruikt als inbreng voor het regioarrangement en het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG). Gekozen is voor 11 uitgewerkte denklijnen, waarmee we verder gaan. Een aantal gebieden in onze regio zijn al verder gevorderd met plannen om groen en blauw te versterken. Hiermee starten we en we noemen ze 'koplopers'. Niet omdat ze belangrijker zijn of prioriteit hebben, maar vooral omdat deze plannen het verst gevorderd zijn. Mocht blijken dat niet zo is en/of er de processen in andere gebieden inmiddels verder zijn, dan pakken we die gebieden ook op. De koplopers nu zijn:

- De Veluwezoom, waar natuurherstel van de beeksystemen in combinatie met cultuurhistorie en recreatie speelt.

- Het Middengebied, waar we verder gaan met de doorontwikkeling van park Lingezegen, maar waar we ook kansen zien om het groen in samenhang met landbouw en recreatie te versterken.
- Het buitendijkse rivierengebied, waarin we samen met het Rijk werken aan de Programmatische aanpak Grote wateren. Integraal riviermanagement, scheepvaart, natuurontwikkeling en recreatie gaan daar hand in hand.
- In de mantel rondom Nijmegen liggen ambities om de ervaringen die zijn opgedaan in de Ooijpolder (Living Lab in samenwerking met de Universiteit Nijmegen) met groen-blauwe dooradering en landbouwtransitie uit te breiden naar gebieden in Wijchen, Heumen en Druten.

Tegelijkertijd onderzoeken we met Tauw en Wing of de denklijnen en koplopers die we nu zien, ook inderdaad bijdragen aan de doelen van het landelijk gebied en kijken we hoe haalbaar ze zijn.
Zo bereiden we stap voor stap concrete voorstellen voor om het groen en blauw te versterken, waarover gemeenten en andere betrokkenen kunnen besluiten.

Cultuur
De subsidieregeling Innovatie cultuur is op 1 juli gesloten. Er zijn 27 aanvragen binnengekomen die nu beoordeeld worden. Een klus waar de speciaal daarvoor ingestelde beoordelingscommissie zich over buigt. Geen gemakkelijke klus, want er is voor ruim €1 miljoen aan aanvragen ingediend en €4 ton te vergeven. *We zijn benieuwd welke innovatieve ideeën we kunnen gaan steunen.*

De Cultuur Academy heeft onlangs haar onderzoek naar de opleidingsbehoefte van professionals in cultuur afgerond. Het bleek niet gemakkelijk om in de kleinere kernen cultuurprofessionals bij elkaar te brengen. Toch is er een schat van bruikbare informatie opgehaald, die vertaald worden naar vervolgstappen.

3.5 Groene groeiregio

Koploper ‘Een thuis voor iedereen’ en huisvesting arbeidsmigranten
We zijn koploperregio voor een regionale Woonzorgvisie. Hierin staan regionale prestatieafspraken over de huisvestingsopgave voor aandachtsgroepen en ieders aandeel hierin.

- Om alle betrokken partijen te informeren over ‘Een thuis voor iedereen’ en kennis te delen en uitwisselen over goede voorbeelden van woon-zorg-projecten voor aandachtsgroepen in de regio, zijn er twee stakeholders bijeenkomsten geweest (de **wandelsafari op 25 mei** en het **werkatelier op 26 juni**).
- We hebben een behoefteonderzoek opgesteld die de opgave in beeld brengt. De komende maanden gaan we met elkaar in gesprek over het verdeelvraagstuk. Dit komt terug op de bestuurlijke tafels.
- Een van de aandachtsgroepen zijn arbeidsmigranten. Hiervoor is in de eerste helft van 2023 een herbezinning geweest. Dit leidt tot een verschuiving in de aanpak, waarbij eerst de regionale opgave beter in kaart wordt gebracht. Er is een nieuwe opdracht geschreven en bestuurlijk besproken tijdens RegioOverlegt. Er is draagvlak voor deze nieuwe aanpak. Dit najaar is er beter zicht op de opgave en gaan we met gemeenten in overleg over de verdeling.

Woondeal 2.0
Vanaf maart zijn gemeenten volop aan de slag om uitvoering te geven aan de Woondeal 2.0.
Jaarlijks **monitoren we de voortgang van de woningbouw**. De monitor is uitgevoerd in het tweede kwartaal van dit jaar. Daaruit blijk dat:

- Het realisatietempo in 2022 in lijn is met de doelstellingen van de (eerste) Woondeal.
- Maar ook dat versnelling nodig is. Er blijkt spanning en complexiteit tussen betaalbaarheid, snelheid en oplopende bouwkosten. Maar om de doelstelling te halen, is het van belang dat de gemeenten samen optrekken via de Woondeal. Dit is ook zo besproken tijdens Regio-Overlegt.

Actualisatie huisvestingsverordening
Er is een nieuwe huisvestingsverordening opgesteld, omdat de vorige dit jaar afloopt. In de huisvestingsverordening staan afspraken over woonruimteverdeling. In mei hebben de colleges van alle gemeenten een concept-verordening vrijgegeven voor inspraak. In de vernieuwde verordening zijn vier aanpassingen opgenomen rondom lokaal maatwerk; een wens van diverse gemeenten. De inspraakprocedure loopt half juli af. Na de inspraakperiode wordt de verordening verder vormgegeven. De huisvestingsverordening komt in het najaar van 2023 ter besluitvorming in de gemeenteraden.

Flexpool
Voor de **tweede ronde van de Flexpool** worden nu in tien gemeenten, zeventien projecten uitgevoerd. Op deze manier worden gemeenten geholpen met ingewikkelde gebiedsontwikkelingen om zo woningbouw te versnellen.
We hebben subsidie ontvangen van de provincie om wederom een nieuwe, derde, ronde van de Flexpool te starten. Deze ronde vindt plaats in het derde kwartaal van 2023. Dit is goed nieuws voor gemeenten die kampen met complexe gebiedsontwikkelingen en hulp kunnen gebruiken. De provincie Gelderland heeft de Flexpool van de GMR inmiddels ook overgenomen. De zes andere regio's in Gelderland krijgen de mogelijkheid om de Flexpool, die is ontwikkeld in de GMR, op te zetten. Wij geven hierbij – desgewenst - advies en ondersteuning aan de provincie en de andere regio's.

Conceptueel Circulair bouwen
In de Woondeal zijn ambities afgesproken rondom conceptueel en circulair bouwen. Hiervoor zijn twee regisseurs Conceptueel Circulair Bouwen aangesteld. Zij hebben als taak het versnellen en opschalen van Conceptueel Circulair Bouwen. Er is een **regionaal programma van Conceptueel en Circulair Bouwen** gemaakt. Het programma is besproken tijdens RegioOverlegt. Daar bleek breed draagvlak voor deze lijn. Het programma brengt overzicht, structuur, economisch fundament en gezamenlijke focus in het werken aan deze opgave. Het draagt eraan bij dat we in de regio dezelfde ambities formuleren, dezelfde methodes en werkwijzen hanteren en kennis en capaciteit borgen. De uitwerking van het programma vindt de komende jaren plaats.

Verstedelijkingsstrategie/regioarrangement
De Verstedelijkingsstrategie is in het tweede kwartaal verder doorontwikkeld. In opdracht van de provincie Gelderland maakten we het **regioarrangement**. Daarin staat ook het 'bod' van de GMR voor het (nationaal en Gelders) Programma Landelijk Gebied, waarin we samenwerken met de opgave Ontspannen regio. Daarnaast werken we verder, met gemeenten, aan de uitvoering van de verstedelijkingsafspraken, door te komen tot een verstedelijkingsprogramma en zoomen we verder in per gebied.

Transitie landelijk gebied
Er is onderzocht wat de mogelijke rol van de GMR kan zijn in dit onderwerp door een extern bureau. Het onderzoeksbureau adviseert om als regio een actieve rol te spelen, met name door gebiedsprocessen te faciliteren. Dit is extra belangrijk omdat er vanuit het Rijk een transitiefonds (€24 miljard) in het leven is geroepen voor het NPLG, met doelen op het gebied van natuur, landbouw, water en klimaat. Met de aanvullende rol van de GMR kunnen gemeenten naar verwachting beter aanspraak maken op dit fonds. Het algemeen bestuur van de GMR heeft ingestemd met deze aanvullende rol.

4 Tot slot

Het volgende kwartaalbericht verschijnt eind oktober 2023. Dan is naar verwachting het convenant voor de Regio Deal ondertekend en wordt in het kwartaalbericht uitgebreid ingegaan op de projecten die onderdeel uitmaken van de Regio Deal.
Eerdere kwartaalrapportages lezen? Ze zijn te vinden in onze **online kennisbank**. Daarnaast verschijnt maandelijks **onze nieuwsbrief** waarin we informeren over actuele ontwikkelingen.

Nijverheidsweg 2a
6662 NG Elst
info@groenemetropoolregio.nl
www.groenemetropoolregio.nl

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN